

Başvuru Numarası	: 2024/102
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 10.10.2024/46
Karar Numarası	: 2024/1088
Başvuran	: A.D.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Diyarbakır 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın sağlık hizmetlerinden faydalanamadığı, revire çıkabilmek için yazdığı dilekçede "*Gereğini arz ederim.*" ifadesi yer almadığından dilekçenin işleme konulmadığı, tedavi alma hakkının hukuka aykırı biçimde engellendiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 2/11/2023 tarihinde mide kanaması geçirdiğini ve tedavisinin devam ettiğini,

b. Prostat rahatsızlığı için revirde muayene edildiğini, hekim tarafından rahatsızlığının devam etmesi durumunda revire yeniden dilekçe yazmasının tavsiye edildiğini,

c. 10/1/2024 tarihinde revire çıkmak için sunduğu dilekçesinin iade edildiğini, sebep olarak dilekçesinde "*Gereğini arz ederim.*" ifadesinin yer almasının gösterildiğini,

ç. Tedavi alma hakkının hukuka aykırı biçimde engellendiğini iddia etmekte ve sağlık hakkına ilişkin mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın sağlık hizmetlerinden yararlandırıldığı, 18/12/2020 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu revirinde ilk muayenesinin yapıldığı,

b. 6/1/2021 tarihinde üst solunum yolu enfeksiyonu tanısı konulup reçete yazıldığı,

c. 4/10/2021 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu hekimi tarafından Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göz Polikliniğine sevk edildiği ve kendisine gözlük reçete edildiği,

ç. 7/12/2021 tarihinde miyalji tanısı konulup reçete yazıldığı,

d. 19/7/2021 tarihinde üst solunum yolu enfeksiyonu tanısı konulup reçete yazıldığı,

e. 2/11/2023 tarihinde başvuranın 112 Acil Çağrı Merkezi aracılığıyla hastaneye sevk edilerek muayenesinin gerçekleştirildiği ve reçete yazıldığı,

f. 3/11/2023 tarihinde 112 Acil Çağrı Merkezi ile Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği,

g. 6/11/2023 tarihinde mide kanaması şüphesi nedeni ile yine Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği ve reçete yazılıp taburcu edildiği,

ğ. 30/11/2023 tarihinde Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye Polikliniğine kontrol amaçlı sevk edilerek muayene edildiği,

h. 4/12/2023 tarihinde konjonktivit tanısı konulup reçete yazıldığı,

ı. 6/12/2023 tarihinde Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye Polikliniğine kontrol amaçlı sevk edilerek muayene edildiği ve reçete yazıldığı,

i. Herhangi bir keyfi uygulamanın söz konusu olmadığı, başvuranın Ceza İnfaz Kurumuna giriş yaptığı andan itibaren sağlık durumunun ve tedaviye erişiminin takip edildiği, acil durumlarda hastaneye sevk edildiği,

j. Başvuranın iddia ettiği üzere 10/1/2024 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu revirine herhangi bir dilekçe sunmadığı, "*Gereğini arz ederim.*" ifadesinin yer almamasından dolayı dilekçesinin işleme alınmadığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı hususları belirtilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. İlgili memur tarafından revire sunulması gereken dilekçenin sunulmadığı,

b. Mevzuatta zorunluluk bulunmamasına karşın "*Gereğini arz ederim.*" ifadesinin dilekçede yer almamasından dolayı dilekçenin iade edildiği ifade edilmektedir.

5. Başvuranın talebi üzerine, 7/3/2024 tarihinde başvuranla Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede başvuran tarafından, revire çıkabilmek için yazdığı dilekçede "*Gereğini arz ederim.*" ifadesi bulunmadığı için dilekçenin işleme alınmadığı, infaz ve koruma memurları tarafından söz konusu dilekçeye el konulduğu, bu nedenle dilekçe örneğini ibraz edemediği, dilekçeye el konulmasıyla ilgili olarak Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunduğu, Ceza İnfaz Kurumunda genel anlamda revire çıkışlarda problem olmadığı, yalnızca başvuru dilekçesinde belirttiği hususa ilişkin olarak münferit bir sorunun ortaya çıktığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. Aynı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi

tutulur..."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuruda özetle; başvuranın bazı hastalıkları için sağlık hizmetlerini alamadığı, söz konusu hizmetleri alamamasının sebebinin Kurum revirine sunduğu dilekçede "*Gereğini arz ederim.*" ifadesinin yer almaması olduğu iddia edilmekte ve sağlık hakkına ilişkin mağduriyetlerin giderilmesi talep edilmektedir.

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e göre, devletin özellikle gereken tıbbi tedavilerin uygulanmasını gerektiren durumlarda, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin fiziksel bütünlüğünü koruması gerekmektedir (AİHM, *Rivière/Fransa*, B. No: 33834/03, 11/7/2006, para. 62).

17. AİHM sözleşmecî bir devletin makamlarının, vatandaşların tümüne sağlamakla yükümlü oldukları tıbbi tedaviyi vermeyi reddederek, bir kimsenin hayatını tehlikeye attıkları kanıtlandığında kötü muamele yasağı açısından sorun doğabileceğini belirtmektedir (AİHM, *Kıbrıs/Türkiye* [BD], B.No: 25781/94, 12/5/2014, para. 219).

18. Mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmaması, asgari eşiği aşan bir kötü muamele durumu

oluşturabilecektir (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para. 58). AİHM'e göre asgari şiddet düzeyinin değerlendirilmesi göreceli ve değişkendir. Bu sebeple muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri, kimi zaman mağdurun cinsiyeti, yaşı, sağlık durumu gibi hususlar göz önüne alınmak suretiyle bir değerlendirme yapılır (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 10/9/2018, para. 162).

19. *"İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahkûmları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Ceza infaz kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahkûmlara gerekli tıbbi yardımın sağlanması da insan onuruna yakışır koşulların sağlanması için gereklidir."* (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 39). *"Bu çerçevede hasta bir kişinin uygun olmayan fiziki ve tıbbi koşullarda tutulması da Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı bir muamele olarak kabul edilebilir."* (AYM, *Murat Karabulut*, B. No: 2013/2754, 18/2/2016, para. 65).

20. *"Mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamaları, iddialarının delillerle desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzluğu, kötü muamelenin yapıldığı yer, zaman ve diğer konulardaki çelişkili ifadeleri, müdafilerinden farklı iddiaları ileri sürmeleri gibi hususlar kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşürür. Bu durumda iddiaların savunabilir olduğundan, dolayısıyla bu iddialara ilişkin derhâl resmî bir soruşturma başlatılması gerekliliğinden söz edilemeyecektir. Bu gibi durumlar (iddiaların güçlü bir dayanak ile birlikte yetkili merciler nezdinde dile getirilmemesi) söz konusu olduğunda mağdur olduğunu ileri süren kişilerin etkili bir soruşturma yürütülmesine ilişkin meşru (haklı) bir beklentiye girebileceklerini söyleyebilmek de mümkün değildir."* (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 46).

21. Başvuran *"Gereğini arz ederim."* ifadesi yer almamasından ötürü iade edildiğini iddia ettiği dilekçesini Kurumumuza sunmamıştır. Bunun yanında başvuran, SEGBİS görüşmesinde dilekçeye el konulduğu iddia etmiştir. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu İdaresi ise böyle bir dilekçenin bulunmadığını belirtmiştir. Tüm bu nedenlerden ötürü başvuranın söz konusu iddiasını kanıtlayacak yeterli ve somut bir delil göstermediği anlaşıldığından dilekçenin işleme alınmadığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

22. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden başvuranın muayene olma, ilaca ve tedaviye erişim gibi konularda sorun yaşamadığı anlaşılmıştır. Kaldı ki başvuran SEGBİS görüşmesinde revire çıkmayla ilgili olarak genel bir sorunun olmadığını ifade etmiştir. Bu nedenle muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

10/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye